

“L’estratègia espanyola erosiona el creixement de l’economia catalana”

Joan Tugores (Palma de Mallorca, 1953) és catedràtic d’Economia de la UB. Ha estat rector de la UB entre el 2001 i el 2005. En aquesta entrevista dibuixa alguns dels reptes que afrontarà la nostra economia de portes endins i en el panorama internacional.

El Ministeri d’Economia espanyol ha retocat les previsions de creixement econòmic per al 2008, que passen del 3,3 % al 3 %. Tot i la rebaixa, hi ha veus que adverteixen que són massa optimistes.

—L’economia té un component psicològic important i, si s’instal·la el pessimisme feroç, al final s’escampa el pànic inversor i el pànic a les famílies. Les decisions de consum quedarien afectades a tots els nivells i nosaltres mateixos faríem la recessió més greu del que seria imprescindible. En tot cas, els models econòmics i les intuïcions ens permeten arribar a previsions de consens entorn del 3 per cent de creixement, mig punt per sobre mig punt per sota, però sempre hi ha factors externs al marge de la nostra economia que són difícils de preveure.

—Per què hi ha tanta obsessió amb les dades del PIB?

—El PIB es pren com un indicador omnipresent i sacrosant del creixement. Els poders polítics estan molt obsessionats amb la quantitat de creixement, però hauríem de començar-nos a preocupar per la qualitat. Ara tothom reconeix que els darrers set o vuit anys de creixement basat en el totxo han anat bé perquè s’han creat llocs de treball i s’han absorbit fluxos migratoris, però que no és un creixement sòlid. Personalment, jo preferiria un creixement del 2,5 % més sòlid per al futur que no pas fer ara mans i mà-

nigues per arribar al 3 o al 3,2 %, perpetuant un model que ja s’ha demostrat que està esgotat.

—El comissari europeu d’Economia, Joaquín Almunia, diu que l’Estat espanyol serà el país que més creixerà de la UE el 2008. A Europa també li preocupa la quantitat, sembla.

—Són d’aquestes previsions que costen de creure, però insisteixo, ens hauríem de preocupar més per la qualitat del creixement que no per les xifres. Hi ha països de la UE que creixeran menys que l’Estat espanyol el 2008, però ho faran amb fonaments més sòlids. La sacralització de les comparacions del creixement del PIB ja ha anat massa lluny.

—Alemanya i França han tingut un creixement econòmic menor als darrers anys. Ara estan més preparades per afrontar la recessió econòmica?

—Per descomptat, disposen de condicions molt més sòlides que l’Estat espanyol per sobrevolar aquesta crisi que s’ha iniciat als Estats Units, que econòmicament té una aposta molt similar a l’espanyola, basada en la quantitat i la poca qualitat.

—Quin camí hauria de prendre, al vostre parer, el model econòmic espanyol?

—Posats a fer recomanacions, jo sóc optimista amb un ingredient que considero cabdal per sortir de les crisis, la internacionalització. Un dels problemes que hem tingut als Països Catalans

i a Espanya és que no ens hem enganxat prou al creixement dels països asiàtics. Les darreres dades d’exportacions situen el 65 %-70 % de les operacions a la UE, i això vol dir que estem desconnectats majoritàriament del principal pol de creixement que representen les economies asiàtiques.

—Exportar més a aquests països és la solució?

—És un principi de solució. Hauríem de fer una aposta encara més decidida per incrementar les connexions amb aquests països no només en les exportacions i les importacions, sinó participant en els processos productius transnacionals.

—Quin o quins països ens podrien servir de mirall?

—Imitar altres models és difícil perquè cada país té el seu context històric i cultural. Però podem aprendre algunes lliçons de l’experiència europea. Per exemple, en matèria d’internacionalització, el gran debat és si l’opció internacional d’un país ha de ser per allò que els economistes anomenen el marge intensiu o pel marge extensiu. El marge intensiu vol dir apostar per unes poques empreses en uns pocs sectors, donant-los suport polític i econòmic, els “campions nacionals”. Però altres països europeus que considero que són un model més adient per a nosaltres fan una aposta basada en una implicació de la massa crítica del teixit productiu, no fabricant “campions nacionals”.

—Per què ens convé més el model extensiu?

—Perquè en la nostra economia la petita i mitjana empresa és molt majoritària, i ens calen polítiques de suport potents per aconseguir que cada pime es pugui internacionalitzar i perdi la por al mercat global. Ens interessa un model que potenciï el disseny d’una massa crítica de desenes de milers d’empreses, com han fet països europeus tradicionals com Àustria o Suïssa, Holanda o Bèlgica.

—No us agraden els “campions nacionals”?

—Si per apostar pels “campions nacionals” hem de continuar ofegant amb una inflació elevada o amb apreciació del tipus de canvi real les nostres pimes, doncs és un negoci que no ens interessa gens.

Em preocupa que sovint als cercles polítics i empresarials més influents l'obsessió sigui la mida i els “campions nacionals”. Vol dir que s'ha entès ben poca cosa de l'esquelet de la nostra economia.

—En el procés d'internacionalització, el fet que tinguem una moneda tan forta és una dificultat afegida?

—És una dificultat per a la competitivitat exportadora, no es pot negar. Però no ho és tant com en altres èpoques històriques. Un euro fort té altres aspectes positius que hauríem d'aprofitar.

—Quins?

—Un país ja no només és exportador de productes finals, sinó sovint s'especialitza en activitats de processos pro-

ductius transnacionals i importa molta mercaderia semielaborada. Un euro car encareix les taxes d'exportació, però també et permet accedir amb avantatge a proveïdors de la zona dòlar o d'economies asiàtiques. Ara és el moment d'entrar més barats aquests productes.

—També recomanariu fer inversions fora de la zona euro?

—Un euro fort hauria de servir per fer una campanya de llançament d'inversions en altres punts del món aprofitant que ara amb la nostra moneda podem comprar més. No goso dir que així es contraresti totalment la pèrdua de competitivitat, però si s'aprofita la possibilitat de comprar mercaderia i d'invertir fora es poden apaivagar força els efectes negatius d'una moneda tan potent.

—En matèria econòmica, quina creieu que serà la decisió més important que haurà de prendre el futur executiu espanyol que s'esculli el març del 2008?

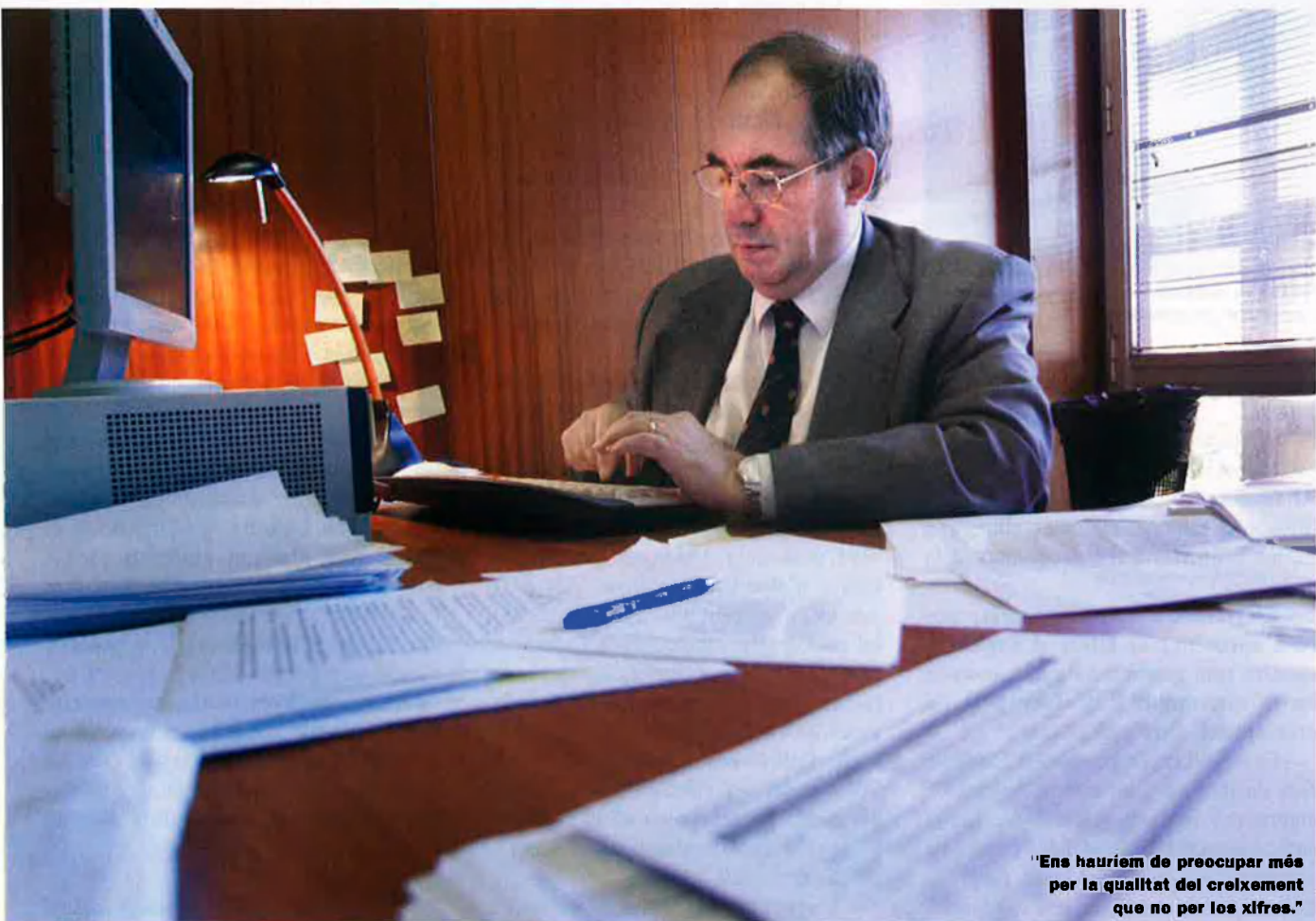
—Haurà de decidir si perpetua el

model en el qual determinats grups empresarials es beneficien del suport polític, com Endesa, o els grups que no paguen impostos perquè només estan sota el control de la CNMV i que ja s'encarreguen determinades elits de controlar per no haver de pagar impostos. Pensava que aquest model només era el del PP, però ja he vist que el PSOE ha fet una política continuïsta en aquest sentit.

Des de Catalunya s'hauria d'influir perquè hi hagués un canvi de model, s'hauria d'implicar el teixit productiu i millorar la qualitat de l'educació per recuperar un equilibri entre competitivitat i cohesió social, que em sembla perdut.

—Des de quan s'ha perdut aquest equilibri?

—El vam començar a perdre durant el darrer mandat del PP. Ara el nou executiu haurà de decidir si ens mantinem en la rebel·lió de les elits o si volen tornar a un estat que confii en ell mateix.

"Ens hauriem de preocupar més per la qualitat del creixement que no per les xifres."

JORDI PLAY

“Lla petita i mitjana empresa és molt majoritària, i ens calen polítiques de suport potents per aconseguir que cada pime es pugui internacionalitzar”

“El PIB es pren com un indicador omnipresent i sacrosant del creixement.”

—Les possibilitats de canvi són escasses...

—Sí, de fet ni tan sols es planteja cap canvi, hi ha poques esperances. Al final serà veritat que la classe política està exponencialment allunyada de les prioritats i les necessitats dels ciutadans?

—L'economia catalana creix, però s'aproxima al ritme d'Espanya, mentre que tradicionalment sempre havia mantingut una diferència de creixement. Què està passant?

—El model de creixement d'Espanya dels darrers anys ha estat esbiaixat en contra del territori i d'una economia com la catalana. El model de “campions nacionals” és un model basat en grans empreses que tenen la seu a Madrid,

oposat al teixit productiu de Catalunya, que de veritat reconeix la importància de la internacionalització. La competitivitat envers Europa està perdent força a causa dels diferencials d'inflació que genera el model de creixement triat per Espanya, i ja no podem devaluar la pesseta. El diferencial d'inflació en què s'està basant el creixement espanyol perjudica més el teixit productiu més acostumat a competir internacionalment, és a dir, el català. Ja hem pogut comprovar que l'estratègia espanyola de “campions nacionals” erosiona el creixement de l'economia catalana.

—Tot i així, Catalunya continua essent líder en exportacions a l'Estat espanyol. És una xifra esperançadora?

—Catalunya representa el 30 % de les exportacions, i el gran esforç l'estan fent empreses que no surten als mitjans de comunicació i que no són objecte de grans declaracions per part dels polítics. És l'actiu més valuós que tenim a Catalunya. Aquesta pèrdua del diferencial de creixement és un efecte col·lateral inevitable del model de creixement que defensa l'Estat espanyol, per això és tan important per a Catalunya, però també per al País Valencià, que es capgiri aquest rumb.

—El 2008 serà l'inici de la recuperació de la crisi financera que viuen els Estats Units?

—Els Estats Units, i també Espanya, han de prendre una decisió que no és fàcil: si de les dificultats actuals de la seva economia n'ataquen els símptomes o n'ataquen les causes. Als EUA ara estan atacant els símptomes, per tal que la crisi hipotecària no afecti un percentatge massa significatiu de les famílies que han fet apostes massa agosarades. Si ataquen només els símptomes, entre d'altres coses perquè als EUA el 2008 és un any electoral, potser alleugeriran la situació, però no la resoldran i els problemes quedaran ajornats per al proper president.

—L'ajornament també afectaria

l'economia mundial, doncs?

—Sí, perquè la crisi actual no deriva d'aquest percentatge de famílies, sinó del fet que determinats operadors del mercat financer es van creure més llestos que la resta de la humanitat i van posar en marxa figures de forma poc transparent, en ocasions fraudulentament, i encara no sabem quin abast té això per al mercat financer mundial. Es va enganyar els successius intermediaris sobre la solvència d'aquests actius, i si només s'afronten els problemes per motius electorals, s'està llançant el missatge que tot s'hi val i que si hi torna a haver imprudències es tornarà a usar el diner dels contribuents o les polítiques concertades per donar liquiditat al sistema.

—Si no s'ataquen les causes de fons, la crisi pot reproduir-se?

—Naturalment. El germen hi és, i es pot reproduir en qualsevol moment. Perquè els EUA exportin estabilitat al món en comptes d'exportar inestabilitat financera és necessari que la propera presidència assumeixi que no pot governar el món en solitari i que calen solucions multilaterals.

—La recuperació econòmica que experimenta ara el Japó va de debò o serà un més dels intents que han acabat fracassant?

—El Japó està començant a treure profit del fet que és molt a prop de la Xina, i això que per motius històrics ha estat un problema ara permet obrir un mercat important. És difícil fer prediccions, però si el Japó aconsegueix superar les seves desavinences històriques amb la Xina podrà treure profit del fet que és al lloc adequat en el moment adequat.

—I el Brasil? Ara es presenta com una economia amb futur.

—Malgrat les prediccions inicials, el president Lula ha fet compatible el compliment d'alguns objectius socials amb una credibilitat internacional. Ara hi ha millors perspectives per al Brasil que en cap altre moment de la història, bàsicament perquè afronta aquesta nova situació amb els deures fets, sobretot pel que fa als comptes exteriors. I si reforma el sector públic tan bé com ho ha fet amb les seves relacions internacionals, traurà molt de profit d'aquesta onada de canvis globals.

Gemma Aguilera